Сурвачки, слама под покривката и венци от свещи: коледното наследство на Европа

Новини | Култура | на 23.12.2023 08:00

Защо говорим за това?

Знаеш ли какво е "наследство"? Това е например баба ти да отвори една малка кутийка, да извади от там старинен пръстен и да ти каже: "Имам го от моята баба. Някой ден ще бъде твой". Това е материално наследство, защото пръстенът може да се види и пипне.

Има обаче и друг вид наследство.

Това е например баба ти да те извика и да ти каже: "Ела да направим заедно коледната питка. Ето така слагаме маята, с топла водичка, малко брашно и захар... ето така месим, оставяме да втасва... после ето така украсяваме отгоре. А тука ще сложим паричката".

Самата питка ще я опечете и ще я изядете.

Но рецептата ще ти остане - в наследство от баба ти. Това е нематериално културно наследство. Знания, обичаи, традиции, изкуство, които се предават от родители на деца, и после на техните деца... и така нататък.

Нематериалното културно наследство не е само нещо в семейството. То може да принадлежи на цяла област. Например в моя роден град, Добрич пържените филийки "джиджи-папа" са част от нематериалното наследство. Но те са част и от наследството на Варна. И това ни свързва.

В цяла България се правят питки за Коледа, постни ястия за Бъдни вечер, сурвакници за Нова година. И това ни свързва.

А има неща, които ни свързват и с други народи.

Например цяла Европа има своите коледни традиции. Във всеки град се празнува Коледа. Това ни свързва, то е част от нашето наследство. Българските обичаи също са част от него.

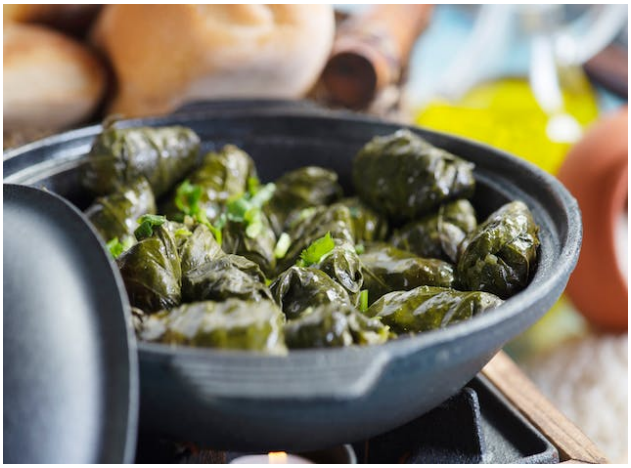

Наследството на други страни, например Китай, е различно. Там Коледа не е важен празник, важни са други дни - например китайската Нова година. В Индия са важни празникът на цветовете, празникът на светлината...

Но в Европа Коледа е един от двата най-големи празника за годината. Другият е Великден. Те са част от културната традиция на континента.

Разбира се, не се празнуват по СЪВСЕМ един и същи начин. Но можем да разберем другите ритуали - те биха имали смисъл и за нас.

Например Полша си прилича с България по това, че и там ястията на Бъдни вечер трябва да са постни. Там обаче имат едно допълнение - поръсват малко слама на масата под покривката, да напомня за яслите, където според Библията е роден Исус. Ето виж:

Тези ясли пък, заедно с Богородица, Йосиф, бебето Исус и животните, често се представят с кукли в различни катедрали из Европа. Ако точно сега се разходиш в Италия, Франция, Полша, Германия, ще видиш на много места такива "рождественски сцени". Изглеждат мили, сякаш някой си играе на кукли! Такива сцени има и в много домове.

В дните около Коледа често има обичаи, свързани със светлината. Например в Швеция се празнува Денят на света Лучия. Тогава младо момиче, облечено в бяла роба и препасано с червена лента, слага на главата си венец със запалени свещи. После тръгва да води шествие от девойки, които пеят. В Копенхаген, Дания, пък има канали (като в италианския град Венеция). Преди Коледа хората излизат там с лодки, окичени със светлини.

Понякога традициите прескачат от една страна в друга. Така например коледните базари може да са типични за Германия и Австрия, но вече ги правят из цяла Европа - просто защото е забавно и хубаво човек да се види с приятели на открито дори да е студено, да хапне нещо топличко, да се посгрее и посмее. Украсените елхи. Коледните подаръци. И какво ли не още! Това са традиции, които постепенно са обхванали цяла Европа - просто защото се харесват на хората.

А кукерите и сурвакарите имат свои братовчеди из целия континент. Но за това ще ти разкажем, като му дойде времето!

Засега твоята задача е да убедиш всички вкъщи, че част от нематериалното културно наследство е паричката в питката да се падне на теб!

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/3586-survachki-slama-pod-pokrivkata-i-ventsi-ot-sveshti-kolednoto-nasledstvo-na-evropa

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени